

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att statens pensionssystem ändras så, att tiden för beräkning av den pensionsgrundande lönen förlängs från i huvudsak fyra till tio år, att ett s.k. brutet index tas i bruk och att åtgärder som stödjer rehabiliteringen utökas i pensionsärenden som grundar sig på nedsatt arbetsförmåga. Vidare föreslås ändringar i fråga om sättet att räkna ut intjänandedagarna vad gäller pensionslönen samt ändringar i delinvalidpensionerna, i tillväxttakten beträffande s.k. återstående tid samt i fråga om beaktandet av effekten av folkpensionen i

pensionsskyddet. Förslagen baserar sig på regeringsprogrammet och på den gemensamma ståndpunkt som arbetsmarknadsparterna i maj 1995 formulerade i fråga om de metoder genom vilka trycket på en höjning av arbetspensionsavgiften bör minskas under de sista åren på 1990-talet. Förslaget motsvarar i fråga om sitt innehåll till stor del den regeringsproposition som avser en ändring av den privata sektorns arbetspensionssystem.

Lagändringarna avses träda i kraft från och med ingången av 1996; en del av dem inom loppet av en övergångsperiod.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Inom arbetspensionssystemet beräknas den pensionsgrundande lönen för närvarande i allmänhet med utgångspunkt i lönerna för de fyra sista fulla kalenderåren i varje anställning. Pension intjänas räknat från det att arbetstagaren fyllt 23 år och arbetslivet kan maximalt fortgå räknat från denna ålder fram till pensionsåldern 63 - 65 år, dvs. omkring 40 år. I fråga om en arbetstagare som förvärvat arbetat i många års tid beräknas sålunda den pensionsgrundande lönen för närvarande på basis av ca en tiondedel av hans totala arbetshistoria. Till följd av att beräkningstiden är så kort kan pensionslönen avvika markant från den stabiliserade inkomstnivå som gällt under en längre tid. Vad gäller de sista åren i arbetslivet förekommer det, beroende på vilken bransch det är fråga om, att den förestående pensioneringen med-

för ett varierande tryck på förändringar vad inkomstnivån beträffar.

Inom statens pensionssystem (StPL) tillämpas samma pensionsindex som gäller inom den privata sektorns arbetspensionssystem (APL). Detta innebär att även ålderspensionstagare har rätt till förhöjningar inte enbart till följd av höjda konsumentpriser, utan också på grund av förhöjningar i lönenivån. Indexet verkar således också på annat sätt än genom att försäkra ålderspensionens reella värde. De stadganden som gäller invalidpension, delinvalidpension och rehabilitering är till stora delar innehållsmässigt desamma för statens pensionssystem och APL-systemet. Beträffande personer som går i pension före åldern för ålderspensionering tillväxer pensionen för den s.k. återstående tiden i samma takt som när det gäller personer som fortsätter att arbeta. Vid beräkningen av pensionen har folkpensionens basdel genom

samordningen beaktats så, att den målsatta nivån för arbetspensionen gradvis har sjunkit med beloppet för basdelen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

På grund av den ekonomiska recessionen och arbetslösheten har arbetspensionsavgiften blivit föremål för ett tryck på förhöjning som i fråga om år 1996 är ca 2,5 procentenheter. Arbetsmarknadsparterna har i maj 1995 formulerat en gemensam ståndpunkt om hur arbetspensionssystemet från och med ingången av 1996 borde ändras på ett sådant sätt att trycket på att höja arbetspensionsavgiften minskar, samtidigt som de grundläggande dragen i systemet bibehålls. I enlighet med detta bör beräkningstiden för den pensionsgrundande lönen förlängas från nuvarande 4 år till i huvudsak 10 år, en ny form av tudelat index tas i bruk, pensionens tillväxttakt dämpas vad gäller den återstående tiden och, i fråga om invalidpensionerna, åtgärder som stödjer rehabilitering gynnas i större utsträckning. Arbetsmarknadsparternas ställningstagande medförde dessutom behov av vissa andra smärre ändringar i pensionskyddet. Enligt regeringsprogrammet skall folkpensionens basdel bli avhängig av de övriga pensioner som en arbetspensionstagarare uppbär. Regeringen förelägger riksdagen en separat proposition om ändring av den privata sektorns arbetspensionslagar. I föreliggande proposition ingår i stort sett motsvarande förslag till ändringar avseende den lagstiftning som gäller statens pensionskydd.

2.2. De viktigaste förslagen

2.2.1. Tiden på basis av vilken den pensionsgrundande lönen uträknas

Det föreslås att tiden på basis av vilken den pensionsgrundande lönen uträknas ändras så, att man i stället för att beakta de 4 sista kalenderåren, såsom för närvarande är fallet, övergår till ett system där i huvudsak de 10 sista kalenderåren tas som utgångspunkt. Förslaget går ut på att pensionen beräknas på detta sätt i fråga om förmånstagarare vilkas anställning har fortgått 10 år eller mera. Vad gäller anställningar som har fort-

gått kortare tid föreslås det att pensionslönen beräknas i huvudsak på basis av lönen under samtliga år i dessa anställningar. Avsikten är att man vid beräkandet av pensionslönen ur beräkningen skall utesluta högst en tredjedel av löneåren, om inkomsterna för dessa år understiger hälften av medeltalet av inkomsterna för samtliga år. Samtidigt föreslås att minimigränsen i fråga om sådana justeringar av pensionslönen enligt prövning som föranleds av exceptionella orsaker skall höjas från den för närvarande stabiliserade nivån på 3 % till 20 %. Övergången till det nya sättet att beräkna pensionslönen skall ske gradvis. Vidare föreslås att sättet att räkna ut dagarna för intjänande av lön samt pensionstillväxten för olika oavlönade perioder samtidigt ändras så att de är i stort sett enhetliga med APL-systemet.

2.2.2. Index

Arbetspensionsindex har tre syften. Med hjälp av APL-index bibehålls för det första köpvärdet i fråga om de pensioner som beviljats för anställningar som avslutats i början av arbetslivet. För det andra gör index det möjligt att sinsemellan jämföra inkomsterna för olika år på basis av vilka pensionslönen uträknats. För det tredje skyddar man med hjälp av index de redan påbörjade pensionerna mot inflationen. För närvarande tillämpas det av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställda s.k. APL-index, vilket påverkas i lika hög grad av förhöjningarna i dels löne-, dels prisnivån. Det föreslås att inom APL-systemet införs ett nytt, tudelat brutet index. Index för dem som är i arbetsför ålder föreslås vara i bruk fram till utgången av det år under vilket arbetstagaren fyller 65 år. Index för dem som är i pensionsåldern föreslås vara i bruk därefter från och med ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 66 år. Inom statens pensionssystem har indexjusteringarna allt sedan första hälften av 1970-talet gjorts i överensstämmelse med justeringarna inom APL-systemet. Det föreslås att samma principer skall gälla också i framtiden.

2.2.3. Pensionstillväxten i fråga om s.k. återstående tid

Den tid som återstår till pensionsåldern, dvs. den återstående tiden, räknas till godo i fråga om invalid-, arbetslöshets- och fami-

ljepensionerna. Inom statens pensionssystem innebär de ändringar som trädde i kraft den 1 januari 1995 att den återstående tiden utökar pensionen med 2,2 % per år för dem som är födda före 1940 och med 1,5 % per år för dem som är födda efter 1939. Rätten till återstående tid har kunnat uppstå redan på basis av en anställning som fortgått bara en månad, i regel har dock sex månader krävts för att denna rätt skall uppstå. För att fortsatt förvärvsarbete skall vara ekonomiskt klart fördelaktigare än pensionering, föreslås det att vissa ändringar görs vad gäller beaktandet av återstående tid. Därför föreslås att tillväxttakten ändras till 1,2 % per år från och med 50 års ålder och till 0,8 % per år från och med 60 års ålder. Samtidigt föreslås att ett nytt krav införs för uppnåendet av rätt till återstående tid; enligt detta krav skall minst 12 månaders verksamhet som omfattas av arbetspensionsskyddet föreligga.

2.2.4. Invalidpensionerna och stödjande av rehabilitering

Det föreslås att vissa förfaranden som föregår ansökandet om invalidpension ändras så, att man i fråga om personer som eventuellt ansöker om invalidpension i allt högre grad skall vara inställd på att uppfatta rehabilitering som det primära alternativet till pensionering. Detta förutsätter i sin tur att betydande utbildningsinsatser inriktas på läkarkåren samt på alla organisationer inom hälsovården och rehabiliteringen. Syftet är att man redan på förhand skall förhindra att arbetstagare som uppvisar symptom på nedsatt arbetsförmåga hamnar i en situation där de söker invalidpension, trots att man inte med säkerhet känner till hur varaktig arbetsförmågan är. Avsikten är att aktiv rehabilitering skall erbjudas som alternativ till pensionsansökan. Det föreslås att det begrepp som avser för viss tid beviljad invalidpension ändras till rehabiliteringsstöd. Användningen av detta begrepp begränsas samtidigt till enbart sådana fall där aktiva rehabiliteringsåtgärder inleds eller där man kan anta att skadan eller sjukdomen går att åtgärda med ändamålsenlig behandling. Enligt förslaget skall beviljat rehabiliteringsstöd vid behov kunna förlängas, men endast för en viss tid. Om rehabiliteringen misslyckas och arbetsoförmågan fortgår, föreslås det att stödet ändras till tills vidare utgående invalidpension. Det föreslås att rehabiliteringsstödet

uppgår till samma belopp som pensionen och att det höjs med 33 % medan vissa aktiva rehabiliteringsperioder pågår.

Delinvalidpension har kunnat beviljas för mänstagare som fortsätter i deltidarbete och vars arbetsförmåga har nedgått med minst 2/5. Det föreslås att villkoret gällande fortsatt deltidarbete slopas. I fråga om delinvalidpensionen föreslås att ett system med förhandsbeslut införs; ett liknande förfarande gäller redan i fråga om den individuella förtidspensionen. Sökanden kan då få ett förhandsbeslut om sin rätt till delinvalidpension. Under den tid förhandsbeslutet är i kraft, dvs. 9 månader, blir det möjligt att överväga hur den återstående arbetsförmågan lämpligen kan användas i arbetslivet och att vidta åtgärder i det syftet.

Till följd av föreliggande förslag kommer användningen av rehabiliteringspenning och ersättandet av olika rehabiliteringskostnader att öka markant i framtiden. Genom aktiva rehabiliteringsåtgärder är det möjligt att uppskjuta pensioneringen och att därmed åstadkomma sådana inbesparingar i pensionsutgifterna som betydligt överstiger de medel som använts för rehabiliteringen. I den proposition som gäller APL-systemet ingår en mer detaljerad beskrivning av hur hälso- och sjukvården, pensionsanstalterna och andra organisationer som i vårt land är involverade i rehabiliteringsfrågorna bör utbildas för att förändra sina verksamhetsmetoder när det gäller rehabiliteringen. Statskontoret kommer i egenskap av den myndighet som ansvarar för verkställigheten av statens pensionsskydd att delta i det omfattande utbildningssamarbete som kommer att krävas. I och med att rehabiliteringsfrågorna accentueras på ett helt nytt sätt kommer alla arbetspensionsanstalter att vara i behov av ökade resurser. Eftersom de för viss tid beviljade invalidpensionerna slopas föreslås det att rehabiliteringsverksamheten utvidgas att i framtiden gälla också de kommunalt anställda tjänsteinnehavarna i grundskolan och gymnasie lärarna samt andra yrkesgrupper som omfattas av StPL.

2.2.5. Folkpensionens basdels pensionsavhängighet

Vid samordningen av pensionerna har folkpensionens basdel en sänkande effekt på samordningsgränsen. Enligt regeringsprogrammet skall basdelen bli pensionsavhän-

gig; ett förslag till ändring rörande detta har redan lämnats vad APL och den privata sektorns övriga arbetspensionssystem beträffar. Motsvarande ändring föreslås även i fråga om samordningen av den i 12 § StPL stadgade pensionen enligt s.k. tilläggs pensions-skydd. Samtidigt föreslås att de överflödiga stadgandena om den kompletteringsdel som betalas till vissa försäkrade innan de fyller 65 år skall upphävas.

3. Propositionens verkningar

3.1. Verkningar på pensioner som påbörjas

Propositionens verkningar på de pensioner som påbörjas har utretts genom en jämförande stickprovsundersökning som gjordes bland inemot 200 StPL-pensioner som påbörjades åren 1993 och 1994. Pensionernas teoretiska belopp har räknats ut på nytt under antagandet att de föreslagna ändringarna redan varit i kraft. På basis av skillnaderna har man räknat ut medeltal och utgående från dessa kan man dra vissa slutsatser under antagandet att utvecklingen i fråga om löner, inflation och andra ekonomiska omständigheter samt att egenskaperna gällande arbetskraften i strukturellt och demografiskt avseende i stort sett motsvarar den tidigare utvecklingen. Ovan nämnda uträkningar har gjorts på basis av penningvärdet år 1995.

Till följd av ålderstilläggsystemet och karriärsutvecklingen har tyngdpunkten i fråga om de StPL-anställdas avlöningar varit förlagd till slutet av arbetslivet om man jämför den statliga sektorn med den privata sektorn. En förlängning av den tid på basis av vilken pensionslönen uträknas har, sedan det nya uträkningssättet efter år 2000 trätt i kraft med full effekt, som följd att StPL-pensionernas belopp minskar med i genomsnitt 4 % jämfört med det nuvarande uträkningssättet. Detta överstiger något de genomsnittliga verkningar som förväntas gälla APL-systemet.

Om tillväxttakten i fråga om den återstående tiden blir långsammare, leder detta inom den närmaste framtiden till mindre verkningar för StPL-systemets än för APL-systemets del. StPL-pensionerna för s.k. gamla förmånstagare har fram till utgången av 1994 haft en betydligt snabbare tillväxt än APL-pensionerna. Också om tillväxttakten i fråga om den återstående tiden blir långsam-

mare, är de s.k. fulla pensionerna under de närmaste åren fortfarande allmänt förekommande. Utgående från prisnivån år 1995 är den genomsnittliga reducerande effekten på StPL-pensionen i jämviktsläge år 2020 ca 300 mk i månaden. I början påverkar index de pensioner som påbörjas endast i liten utsträckning, och verkningarna blir desamma för APL- och StPL-pensionernas del. Verkningarna ökar när pensionstagaren har fyllt 65 år. De övriga ändringarnas verkningar på pensioner som påbörjas är av mindre betydelse.

3.2. Verkningar på pensioner som påbörjats och på skötseln av pensions-skyddet

Propositionen har betydande statsekonomiska verkningar eftersom de redan löpande StPL-pensionerna är mer än 240 000 till antalet. Om arbetspensionsindex räknat från ingången av nästa år hade fastställts enligt tidigare praxis och om man samtidigt hade återtagit de nedfrysningar av index som var avsedda att vara temporära, hade detta haft som följd att statens pensionsutgift år 1996 hade ökat med mer än 400 milj. mk. Av detta kan över 280 milj. mk sparas redan år 1996 om ett nytt index tas i bruk. De sammanlagda verkningarna av alla ändringar uppskattas på årsnivå uppgå till ca 435 milj. mk år 2000, ca 1 010 milj. mk år 2010, ca 1 500 milj. mk år 2020 och drygt 1 700 milj. mk från och med år 2030.

Förslaget påverkar sannolikt en aning sänkande på beloppet av statens pensionsavgift.

Kostnaderna för skötseln av pensions-skyddet stiger med anledning av propositionen. De omställningar som förslagen medför i fråga om den automatiska databehandlingen i statskontoret kostar sammanlagt ca 6 milj. mk. Förslaget förutsätter också utökade personresurser, eftersom stödandet av rehabiliteringen och miljön för beräkning av pensionerna till följd av propositionen får en betydligt individuellare inriktning; dessa uppgifter kan inte skötas enbart genom att man drar nytta av automationen. Den nytta som ändringarna innebär i form av minskande pensionskostnader är dock mångdubbel redan under de närmaste åren och framför allt när de stora årsklasserna närmar sig pensionsåldern efter år 2000.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i statens delegation för pensionsärenden och i finansministeriet. Med anledning av projektet tillsatte statens delegation för pensionsärenden en sektion, i vilken de centralorganisationer som representerar de statsanställda samt fi-

nansministeriet och statskontoret var företrädare. Sektionen arbetade i nära samarbete med de arbetsgrupper och i dessa involverade personer som beredde motsvarande ändringar inom den privata sektorns arbetspensionssystem och det kommunala pensionssystemet. Denna proposition grundar sig till största delen på sektionens förslag.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om statens pensioner

1 §. I paragrafens 8 och 9 mom. skall hänvisningarna till lagens övriga paragraf ändras. Regeringen har avlåtit till riksdagen proposition med förslag till ändring av lagen om statens pensioner, lagen om statens pensionsfond och vissa andra lagar (reg.prop. 51/1995 rd.). Även i den proposition som nu avlåts föreslås ändringar i 1 § 8 och 9 mom. Ändringen som nu föreslås har skrivits med utgångspunkt i den lagstiftning som är i kraft då denna proposition avlåts och syftet är inte att ändra de ändringar som föreslås i den redan avlåtna regeringens proposition. Såvitt de tidigare föreslagna ändringarna antas av riksdagen skall de ifrågavarande momenten i denna proposition ändras på motsvarande sätt.

2 §. I 1 mom. 4 punkten stadgas om den minimiinkomst som förutsätts för att en person skall omfattas av lagen om statens pensioner; år 1995 är detta belopp 1085,07 mk i månaden. Om förmånstagaren samtidigt innehar två eller flera anställningar som omfattas av StPL, räcker det enligt det nuvarande stadgandet att inkomsterna sammanlagt når upp till nämnda gränobelopp. Stadgandet har föranlett oklarheter i samband med verkställigheten av pensionsskyddet. I vissa fall har pension intjänats på basis av t.o.m. mycket låga inkomster. I fråga om de andra arbetspensionslagarna gäller inkomstgränsen separat för varje anställning. Det föreslås att stadgandet ändras så att det blir enhetligt med de andra arbetspensionslagarna. Samtidigt föreslås att gränobeloppet ändras till 1966 års indexnivå, dvs. samma nivå som anges i lagen om pension för arbetstagare.

För att korta anställningsförhållanden på

ett mer ändamålsenligt sätt än tidigare skall omfattas av arbetspensionsskyddet föreslås det att stadgandet i 3 mom. om den s.k. sammanlänkingsregeln skall ändras så att ett anställningsförhållande skall omfattas av StPL när förmånstagaren har arbetat under två på varandra följande kalendermånader för samma arbetsgivare, i stället för det nuvarande minimikravet på tre månader.

3 §. I pensionsskyddets verkställning har det förekommit vissa fall där uppkomsten av ett pensionsskydd enligt StPL samt skyldigheten att betala pensionsavgifter har försökts kringgå genom att ingå s.k. konsultavtal och genom att anse att det inte är fråga om arbete i anställningsförhållande, trots att kännetecknen för ett anställningsförhållande har uppfyllts. Därför föreslås det ett nytt 2 moment i paragrafen som skall göra det möjligt att förfara enligt de verkliga förhållanden. Statskontoret kunde ge ett beslut i ärendet antingen på ansökan av arbetsgivaren eller förmånstagaren eller på eget initiativ.

5 §. Sista meningen i paragrafens 8 mom. skall avlägsnas för att om samma sak stadgas i 5 a § 5 mom.

5 a §. Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, s.k. återstående tid, räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs. I fråga om arbetslöshetspensionen gäller likaså att tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern eller en lägre avgångsålder räknas såsom till pension berättigande tid. I 2 mom. stadgas om de dagar som förlänger ovan nämnda period på 360 dagar. Det föreslås att i 1 mom. stadgas om en ny förutsättning för att rätten till återstående tid skall

uppstå. Denna förutsättning föreslås vara att förmånstagaren under det år då arbetsförmågan (eller pensinsfallsåret för arbetslöshetspension) börjar och de omedelbart föregående 10 kalenderåren i minst 12 månader har innehaft sådant förvärvsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Därmed kan man undvika att personer i sporadiska anställningar omfattas av det heffektiva pensionsskyddet med anledning av arbetsförmåga eller arbetslöshet. Dessutom föreslås att i momentet stadgas hur man vid beräkandet av 12-månadersperioden beaktar inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande. Enligt dessa lagar har anställningens längd ingen betydelse med tanke på pensionstillväxten. Enligt förslaget beaktas också anställningstid som hänför sig till tiden innan personen i fråga fyllt 23 år. I fråga om arbetet förutsätts inte att det har pågått i en följd.

Arbetsvillkoret kan vara uppfyllt endast när det gäller förvärvsarbete som har försäkrats i Finland eller annars omfattas av arbetspensionsskyddet i Finland. Ett sådant villkor strider inte med EES-avtalet eller med de internationella överenskommelser om social trygghet som Finland ingått.

6 §. I 1 mom. 3 punkten stadgas hur oavlönade avbrott i en anställning under vissa förutsättningar räknas till pensionstiden. Utgångspunkten är att sådana avbrott inte räknas till pensionstiden till den del de överstiger 30 dagar. I fråga om de perioder som med stöd av stadgandet beaktas som pensionstid intjänas numera i så gott som samtliga fall annat sådant pensionsskydd, som i en del av fallen i enlighet med 10 § 6 mom. lagen om statens pensioner för förhindrande av dubbelt pensionsskydd kan avdras från StPL-pensionen.

Enligt den tillämpningspraxis som har stabiliserat sig vad gäller lagen om pension för arbetstagare, räknas oavlönade avbrott på högst ett år till pensionstiden förutsatt att arbetstagaren återupptar arbetet och att han inte medan avbrottet fortgår har varit i arbete som omfattas av något annat pensionskydd. Exempel på dylika perioder är permitteringar, barnavårdstid och studieledighet. I enlighet med detta innebär förslaget att pensionen tillväxer också för den tid då s.k. alterneringsledighet - införandet av sådan

bereds för närvarande - pågår.

Det föreslås att i lagen om statens pensioner intas stadganden som motsvarar tillämpningspraxis i fråga om APL och enligt vilka pensionen tillväxer under oavlönade avbrott i arbetet. Motiveringen till ändringen är dels behovet av att pensionsförmånerna förenhetligas, dels de i 7 § föreslagna ändringarna som gäller uträkning av pensionslönen och de därtill anslutna ändringarna i tekniken för uträkning av pensionslönen vad gäller oavlönade avbrott. I de stadganden som ingår i 1 mom. 3 punkten d- och e-underpunkten och som gäller pensionstillväxten för tiden då heffektivt invalid- eller arbetslöshetspension utbetalas eller för barnavårds- eller rehabiliteringstid föreslås endast tekniska ändringar. Därmed vill man säkerställa att pensionstillväxten inte försvagas i sådana fall där ett oavlönat avbrott till följd av t.ex. vårdledighet fortgår längre tid än ett år.

7 §. I 1 mom. stadgas om fastställandet av den pensionsgrundande lönen, dvs. pensionslönen.

Det föreslås att pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för högst de 10 sista kalenderåren före det år då anställningen upphörde (urvalsår). Det år då anställningen upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om anställningen har fortgått under högst 3 kalenderår eller hela det år då anställningen upphörde. I fråga om korta anställningar där antalet urvalsår understiger 10 föreslås det att pensionslönen räknas ut på basis av arbetsförtjänsterna för dessa år. Om urvalsåren innehåller ofullständiga kalenderår är det meningen att pensionslönen i likhet med gällande praxis uträknas på basis av månadsinkomsterna för urvalsåren. Detta sker genom att årsinkomsten för urvalsåret omvandlas till månadsinkomst genom att man som s.k. intjänandedagar använder den tid som skall räknas till hela pensionstiden på det sätt om vilket stadgas närmare i förordningen om statens pensioner. Vid uträkningen av pensionslönen kan de arbetsförtjänster beaktas som hänför sig till tiden innan personen i fråga fyllde 23 år.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande enligt vilket arbetsförtjänsterna vid uträkning av pensionslönen skall justeras i enlighet med hänvisningsstadgandet i 16 §, på sätt som är stadgat i 9 § lagen om pension för arbetstagare. Om anställningen upphör senast det år då personen i fråga fyller 65 år, skall enligt förslaget såsom indextal användas

das de tal som avses i första meningen i 9 § 2 mom. i nämnda lag, sådant detta moment lyder enligt förslaget i en separat regeringsproposition. Om anställningen däremot upphör efter det år då personen i fråga fyller 65 år, skall enligt förslaget de arbetsförtjänster som hänför sig till tiden före detta år först omvandlas till nivån för det år då 65-årsdagen infaller, varvid nämnda indextal tillämpas, och därefter omvandlas de erhållna summorna till nivån för det år då anställningen upphör, varvid de indextal som avses i andra meningen i nämnda moment tillämpas.

Enligt 2 mom. beaktas vid uträkning av pensionslönen inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 % av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. Avsikten med detta stadgande är att eliminera sådana anställningsår som sänker pensionslönen, dvs. sådana år under vilka arbetsförtjänster inte alls har funnits eller inkomsterna har varit små i jämförelse med den genomsnittliga inkomstnivån. I allmänhet är det då fråga om barnavård, studier eller permittering under pågående anställning. De i fråga om arbetsförtjänsterna dåliga åren utesluts ur pensionslöneuträkningen på ovan nämnt sätt oberoende av om anställningen upphör med pensionsfall eller avgång. Eftersom uteslutandet av de inkomstmässigt dåliga åren föreslås ske utan att orsakerna till den lägre inkomstnivån utreds, skall antalet år som utesluts stå i rimlig proportion till det antal år som ligger till grund för pensionslönen. Därför föreslås att de år som lämnas obeaktade skall kunna utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Om antalet urvalsår är 10 eller 9 kan man i enlighet med ovan nämnda regel lämna högst 3 inkomstmässigt dåliga år obeaktade. Om antalet urvalsår är 8, 7 eller 6 kan man enligt förslaget lämna högst 2 inkomstmässigt dåliga år obeaktade. Om antalet urvalsår är 5, 4 eller 3 kan högst 1 år lämnas obeaktat. Om antalet urvalsår är 2 eller 1 skall det enligt förslaget inte gå att lämna inkomstmässigt dåliga år obeaktade. Om de inkomstmässigt dåliga åren är flera till antalet än man i enlighet med ovan nämnda regler kan lämna obeaktade, väljs de år som lämnas obeaktade successivt med början från det år då inkomstnivån varit lägst.

Enligt 3 mom. utgör pensionslönen medel-

talet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på det i 1 och 2 mom. nämnda sättet.

I 4 mom. föreslås ett stadgande enligt vilket man vid uträkningen av pensionslönen inte skall beakta den tid för vilken förmånstagaren har uppburit heffektiv pension. Om en anställning har avslutats i enlighet med 1 § 8 mom. (automatiskt avbrott), anses den dock vid uträkningen av pensionslönen ha fortgått oavbrutet, ifall pensionsbeloppet blir större om det räknas ut på detta sätt. Stadgandena ingår i nuvarande 7 § 1 mom.

Enligt 5 mom. kan finansministeriet meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 a §. Det föreslås att i 1, 2 och 3 mom. stadgas att man vid uträkning av pensionslönen skall avdra löntagarens pensionsavgift från arbetsförtjänsterna. Dessa stadganden ingår i 7 § 3 - 5 mom. i den nuvarande lagen. Vid tillämpningen av den nya räkneregeln som ingår i 7 § 1 mom. väljer man för uträkning av pensionslönen högst 10 urvalsår per anställning. Arbetsförtjänsterna för urvalsåren justeras i enlighet med 16 §. Härfter minskas arbetsförtjänsten för varje urvalsår med ett belopp motsvarande löntagarens pensionsavgift. Från de sålunda minskade årsförtjänsterna beaktar man i enlighet med 7 § 2 mom. vid uträkning av pensionslönen inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 % av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår.

7 b §. Det föreslås att i paragrafen intas stadganden om pensionslön för barnavårdstid motsvarande de stadganden som sedan den 1 januari 1991 har varit i kraft i lagen om pension för arbetstagare (1068/90, RP 138/1990 rd.).

Enligt förslaget skall pensionen tillväxa för barnavårdstid på det sätt som ovan föreslås bli stadgat i fråga om 6 § 1 mom. Utan specialstadganden kan barnavårdstiden dock försvaga pensionsskyddet, eftersom den pensionsrätt som uppkommer för denna tid inte alltid motsvarar den inkomst som man de facto får för tiden i arbete. Detta är en följd av det normala sättet att uträkna pensionslönen. Därför föreslås att i paragrafen stadgas att pensionslönen uträknas för högst 10 sådana kalenderår som inte inbegriper oavlönad barnavårdstid. Om sådan oavlönad tid ingår i alla kalenderår under anställningen eller om inget av de kalenderår som valts

ingår i de 10 sista kalenderåren under en anställning, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som erhållits på grundval av tid i anställning och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före anställningens upphörande. Detta fastställs så, att man när den genomsnittliga månadsinkomstnivån för de år för vilka pensionslönen fastställs, vid uträkningen i divisorer inte beaktar oavlönade barnavårdsdagar. Enligt förslaget bestäms pensionslönen dock normalt enligt 7 eller 7 c §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

7 c §. Till paragrafen överförs de stadganden i nuvarande 7 § 2 mom. som gäller justering av pensionslönen enligt prövning. Om pensionen räknas ut på basis av den genomsnittliga lönen för 10 år, innebär detta att behovet att justera pensionslönen enligt prövning - beträffande detta stadgas i gällande 7 § 2 mom. i lagen - eliminerar till största delen, eftersom de inkomstmässigt dåliga åren jämfört med genomsnittslönen för tio år då automatiskt lämnas obeaktade i uträkningen.

Möjligheten att justera pensionslönen enligt prövning bör dock kvarstå med tanke på vissa enskilda fall, såsom långvariga permitteringar, barnavårdsperioder och långvariga sjukskrivningar. Justering enligt prövning kan komma i fråga t.ex. när inkomsterna har nedgått under flera år än de, vilka man enligt 7 § 2 mom. kan lämna obeaktade i uträkningen. Enligt förslaget blir det möjligt att justera pensionslönen enligt prövning också i exempelvis sådana fall där inkomsterna har sjunkit p.g.a. exceptionella orsaker, men där nedgången i årsinkomsterna under respektive år understiger 50 % av genomsnittet för samtliga urvalsår. Jämfört med det nuvarande stadgandet innebär förslaget att användningsområdet för stadgandet inskränks. Därför föreslås att den förutsättning för tillämpning av stadgandet, vilken i fråga om inkomstnedsättningens effekt på pensionsskyddet enligt nuvarande tillämpningspraxis är 3 %, i och med en lagändring höjs till 20 %. Det föreslås att denna procentsats anges direkt i lagen. Justering av pensionslönen enligt prövning skall enligt förslaget tillämpas enbart om en nedsättning av inkomsterna kan utredas till följd av en anmälan från förmånstagarens sida.

Till övriga delar föreslås i stadgandet sådana ändringar som är nödvändiga för att justeringen av pensionslönen enligt prövning

skall överensstämja med de andra arbetspensionslagarna. Den centrala ändringen innebär att stadgandet skall kunna tillämpas också på fribrev från och med den tidpunkt när lagen träder i kraft.

7 d §. Paragrafens innehåll finns redan i den lag som är i kraft. Då lagens 7 § föreslås att indelas i flera nya paragrafer skall också ifrågavarande lagrum ändras. I den i motiveringarna till 1 § nämnda regeringens proposition 51/1995 rd. har det föreslagits ändringar till den 7 d § som nu föreslås. I denna proposition avses inte ändras de förslagen som getts tidigare. Om den tidigare propositionen antas av riksdagen, skall till den nu föreslagna 7 d § ännu fogas en ny 2 punkt så som det föreslogs i den tidigare propositionen.

7 e §. Till paragrafen överförs det nuvarande stadgandet i 7 § 8 mom. som handlar om bestämmande av pensionslönen när förmånstagaren har uppförts på indragningsstat. I stadgandet har samtidigt gjorts vissa tekniska ändringar.

9 §. Enligt gällande lagstiftning kan egentlig invalidpension för närvarande beviljas för viss tid i framför allt sådana fall där man i samband med att pensionsbeslutet fattas kan anse det sannolikt att pensionssökandens arbetsförmåga återställs. För viss tid utgående pension har också kunnat beviljas för den tid då rehabilitering eller rehabiliteringsutredning pågår. Praxis vid beviljande av invalidpensioner för viss tid har emellertid inte i tillräcklig grad uppfyllt den rehabiliterande aspekten. Det föreslås därför att beviljande av sådana pensioner begränsas till sådana fall där man vidtar aktiva rehabiliteringsåtgärder eller där man kan förvänta sig att sökandens skada eller sjukdom går att bota med hjälp av ändamålsenlig vård. Därför föreslås att benämningen på invalidpension för viss tid ändras till rehabiliteringsstöd i paragrafens 3 mom..

Enligt förslaget skall rehabiliteringsstöd i allmänhet beviljas enligt samma belopp som full invalidpension. I vissa fall kunde rehabiliteringsstödet beviljas som delpension. Avsikten är att rehabiliteringsstöd i likhet med invalidpension skall kunna beviljas enbart på det villkoret att arbetsoförmågan har pågått eller kan antas pågå under en tid av minst ett år från och med den tidpunkt då arbetsoförmågan började. Det föreslås att rehabiliteringsstöd som beviljats en gång skall kunna förlängas vid behov, men bara för viss tid.

Om rehabiliteringen misslyckas och det inte förefaller sannolikt att arbetsförmågan förbättras, skall rehabiliteringsstödet ändras till tills vidare beviljad invalidpension.

Det föreslås att i 3 mom. stadgas att rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av förmånstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av arbetsoförmåga. Enligt förslaget skall en arbetsoförmögen förmånstagare kunna beviljas rehabiliteringsstöd även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vidare föreslås förmånstagaren ha rätt till rehabiliteringsstöd också för perioder som infaller mellan rehabiliteringsåtgärder och för stöd- jande av återgång till arbetet.

Vid beviljandet av rehabiliteringsstöd skall det säkerställas att det för förmånstagaren gjorts upp en ändamålsenlig vård- eller rehabiliteringsplan. Av denna skall framgå att rehabiliteringsklientens arbetsförmåga sannolikt kan återställas åtminstone delvis om planen genomförs. Utgångspunkten är att planen görs upp inom ramen för de normala arbetsrutinerna inom den allmänna hälsovården eller företagshälsovården eller på åtgärd av Arbetskraftsmyndigheten. Om ingen plan har fogats till invalidpensionsansökningen skall arbetspensionsanstalten se till att sådan görs upp. Om en företedd plan inte är tillräcklig skall pensionsanstalten svara för skaffandet av en ny plan. Avsikten är dock att rehabiliteringsplanen redan skall vara gjord i det skedet när pensionsansökningen blir aktuell.

I och med att en rehabiliterings- eller vårdplan har gjorts upp blir också pensionsanstalten förpliktad att se till att planen genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Uppgörandet av en rehabiliteringsplan kan kräva nya och tidsödande utredningar beträffande arbetsförmågan och rehabiliteringen. I dylika fall föreslås det att rehabiliteringsstöd skall kunna beviljas också för den tid som utredandet av rehabiliteringsmöjligheterna tar i anspråk. Genom att en rehabiliteringsplan krävs, effektivteras rehabiliteringen och reduceras beviljandet av invalidpensioner för viss tid utan orsak. Om möjligheter till rehabilitering inte föreligger och förutsättningarna för arbetsoförmåga annars uppfylls, föreslås det att invalidpension beviljas tills vidare.

I enlighet med definitionen i paragrafen är rehabiliteringsstödet en form av invalidpension. Avsikten är därför att man i fråga om

rehabiliteringsstödet tillämpar de stadganden i arbetspensionslagstiftningen som gäller invalidpension. Den som söker invalidpension föreslås exempelvis ha rätt att överklaga pensionsbeslutet om han anser att honom borde ha beviljats rehabiliteringsstöd eller att sådant stöd borde ha beviljats för längre tid än den statskontoret fastställt.

Det föreslås att på rehabiliteringsstöd och dess mottagare skall tillämpas vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och dem som uppstår sådana.

9 §. Möjligheten att utnyttja den återstående arbetsförmågan kan utvidgas också genom att delinvalidpensionen ges ett vidare användningsområde än tidigare. Det föreslås att delinvalidpension skall kunna beviljas också i sådana fall där arbetstagaren inte arbetar deltid när pensionsansökan avgörs.

Rättsskyddet för arbetstagare som ansöker om delinvalidpension ökar om det blir möjligt att få ett förhandsbeslut om rätten till pensionen. På basis av pensionsberäkningen som ingår i förhandsbeslutet kan den sökande överväga innan ett slutligt beslut om delinvalidpensionen fattas om han vill ta ut pensionen. I paragrafens 4 mom. föreslås stadgas om saken.

10 §. I paragrafen stadgas om pensionsbeloppet. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. Enligt det skall pensionstillväxten för den s.k. återstående tiden minskas gradvis på grundval av förmånstagarens ålder. Tillväxtprocenten för den återstående tiden skall vara 1,2 % per år från och med 50 års ålder och 0,8 % per år från och med 60 års ålder. Den minskade pensionstillväxten skall också gälla den tid för vilken förmånstagaren tidigare har fått helefektiv pension och som på denna grund räknas till den pensionsberättigande tiden när ny pension beviljas senare.

Paragrafens 7 mom. skall bli 8 mom. och från denna föreslås att avlägsnas hänvisningen till 6 § 1 mom. 3 punktens c underpunkt, eftersom ifrågavarande stadgande föreslås att avlägsnas. Det föreslås att paragrafens 5-8 mom. blir 6-9 mom. Därför föreslås också att den hänvisning i sista momentet som gäller ett tidigare moment ändras.

10 a §. Företagare fick rätt till arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten vid ingången av 1995. Det föreslås därför att paragrafen preciseras så att också vissa företagare som jämföras med löntagare får rätt till arbetspensionstillägg. Sådana egentliga

företagare som omfattas av lagen om pension för företagare skall dock inte ha rätt till arbetspensionstillägg. Det föreslås att de föråldrade hänvisningarna till lagen om utkomstskydd för arbetslösa i det gällande 4 mom. ändras och att momentet dessutom preciseras när det gäller utbetalda partiella förmåner.

12 §. Eftersom folkpensionens basdel blir pensionsavhängig skall den inte längre beaktas vid samordningen. Efter ändringen skall samordningsgränsen vara 60-66 % av samordningsgrunden. En sådan ändring föreslås i 1 mom. Stadgandena om den kompletteringsdel som betalas före 65 års ålder blir onödiga och därför föreslås att 4 och 5 mom. upphävs. Hela pensionen för de förmånstagare, som får kompletteringsdel, men inte hinner fylla 65 år före ingången av 1996, kan minska då de fyller 65 år. Detta beror på att vid samordningen av pensionen har folkpensionens basdel beaktats, men på grund av ändringarna som föreslagits i folkpensionssystemet får de inte folkpensionens basdel.

14 §. Eftersom den högsta besvärinstansen i pensionsärenden som gäller tillämpningen av denna lag är försäkringsdomstolen, i stället för tidigare högsta instans högsta förvaltningsdomstolen, föreslås att saken korrigeras i paragrafens 2 mom. I paragrafens 4 mom. skall göras en teknisk justering som beror på ibruktagandet av flera index.

15 §. I paragrafens 5 mom. skall göras en teknisk justering som beror på ibruktagandet av flera index.

15 a §. När en förmånstagare får rehabilitering och till honom betalas rehabiliteringspenning är utgångspunkten den att han återvänder till arbetslivet efter rehabiliteringen. Om förmånstagaren emellertid under rehabiliteringstiden blir arbetsoförmögen och uppfyller kraven för erhållande av pension, skall han beviljas invalidpension. Någon ändring av tidpunkten då invalidpensionen börjar föreslås inte. Eftersom det dock inte är ändamålsenligt att invalidpension betalas retroaktivt för samma tid för vilken förmånstagaren har fått rehabiliteringspenning, föreslås att paragrafens 6 mom. ändras. Retroaktiv pension skall inte betalas för de dagar för vilka förmånstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt något system. På detta sätt blir också samordningen av ersätningarna enklare än för närvarande.

Dessutom föreslås att i det nya 8 mom. som föreslås att fogas till paragrafen skall stadgas att invalidpension börjar enligt huvudregeln först efter det att från utland betald förmån som motsvarar sjukförsäkringslagens dagpenning upphör. Förmånen som betalas från utlandet skall dock inte förflytta begynnelsepunkten för invalidpensionen för längre tid än ett år. Syftet med stadgandet är att sätta alla förmånstagare, som får en förmån från utlandet som motsvarar sjukdagpenning, i samma ställning som förmånstagare som får förmånen från Finland. Ett motsvarande stadgande har redan fogats till folkpensionslagen och regeringen har redan föreslagit att samma ändring skall göras i lagen om pension för arbetstagarna och sjömanspensionslagen (reg.prop. 56/1995 rd.).

16 §. I paragrafen ingår hänvisningsstadganden till lagen om pension för arbetstagare. Stadgandena gäller indexjusteringar. Då det har föreslagits att två index skall tas i bruk inom det indexskydd som ingår i nämnda lag, föreslås att paragrafen ändras till denna del.

18 §. I paragrafens 1 mom. föreslås stadgat om möjlighet att avbryta utbetalningen av pensionen, om mottagaren utan godtagbart skäl vägrar delta i undersökning, vård, rehabilitering eller utbildning. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering.

18 b §. Enligt gällande stadganden har en förmånstagare som deltar i arbetsträning enligt paragrafens 1 mom. och inte står i anställningsförhållande till den som ordnar arbetsträningen inget skydd vid olycksfall. I paragrafens nya 4 mom. föreslås stadganden om betalning med statsmedel av ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Statskontoret skall som första instans behandla ärenden som gäller sådana ersättningar.

18 c §. Rehabiliteringspenning skall betalas för rehabiliteringstiden, om förmånstagaren inte har rätt till rehabiliteringsstöd eller invalidpension. En precisering som gäller detta föreslås i paragrafens 1 mom. Grunderna för bestämmande av rehabiliteringspenning kvarstår oförändrade.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att betalningen av den rehabiliteringspenning enligt prövning som avses i detta lagrum görs flexiblere för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början

samt för tiden mellan rehabiliteringsperioderna. Undantag från den maximitid om tre månader som nämns i stadgandet kan göras, om det är motiverat med tanke på rehabiliteringens fortskridande.

18 d §. Det föreslås att stadgandet i 2 mom., som gäller den 10 procents rehabiliteringspenning som skall betalas till pensionstagare, upphävs såsom onödig.

18 e §. I paragrafens 1 mom. föreslås stadganden om att ändring inte får sökas i statskontorets beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 18 b § eller rätt till rehabiliteringspenning enligt 18 c § och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Ändring i ovan nämnda beslut får inte heller sökas för närvarande, men det finns inte något uttryckligt förbud inskrivet i lagen.

18 f §. I paragrafen föreslås stadgat om tillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension. När rehabilitering tillhandahålls och finansieras av arbetspensionssystemet, tryggar systemet också utkomsten för den arbetstagare som deltar i rehabiliteringen. Om den som får rehabilitering inte får invalidpension, betalas till honom rehabiliteringspenning för rehabiliteringstiden. Om förmånstagaren redan får rehabiliteringsstöd eller pension, skall till honom utöver pensionen betalas ett särskilt rehabiliteringstillägg för rehabiliteringstiden. För att utkomstskyddet under rehabiliteringstiden skall bli överskådligare föreslås att den 10 procents rehabiliteringspenning som läggs till pensionen enligt gällande 18 d § 2 mom. slopas.

Enligt paragrafens 1 mom. skall till rehabiliteringsstödet betalas rehabiliteringstillägg, om mottagaren av rehabiliteringsstödet med stöd av pensionsanstaltens beslut får annan rehabilitering enligt 18 b § än rådgivning och näringsunderstöd. Varje pensionsanstalt som betalar rehabiliteringsstöd skall betala tillägget också då någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd tillhandahåller mottagaren av stödet rehabilitering enligt 18 b § lagen om statens pensioner eller 4 h § lagen om pension för arbetstagare.

En person som får invalidpension som beviljats tills vidare kan också vara i behov av rehabilitering. Enligt paragrafens 2 mom. skall ett tillägg som motsvarar rehabiliteringstillägget betalas också till andra invalidpensionstagare än sådana som får rehabilite-

ringsstöd, om arbetstagaren tillhandahålls rehabilitering enligt 18 b § lagen om statens pensioner eller 4 h § lagen om pension för arbetstagare av pensionsanstalten i fråga eller av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Enligt paragrafens 3 mom. skall rehabiliteringstillägget uppgå till 33 % av det samordnade pensionsbeloppet enligt 11 och 12 §§. Varje pensionsanstalt som betalar rehabiliteringsstöd eller invalidpension tills vidare skall betala ett tillägg om 33 % till sin pension efter samordningen. Rätt till tillägg skall gälla för de fulla kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår. När rehabiliteringstilläggets storlek fastställs skall beaktas endast arbetspensionerna men inte de förmåner som folkpensionsanstalten betalar.

Arbetspensionsanstalten skall bevilja rehabiliteringstillägget då den eller någon annan arbetspensionsanstalt har beslutat tillhandahålla rehabilitering. Om folkpensionsanstalten ombesörjer rehabiliteringen, betalas något rehabiliteringstillägg inte från arbetspensionssystemet.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

Det föreslås att lagens 6 § 1 mom. 3 punkt skall tillämpas på sådana oavlönade avbrott som börjar efter lagens ikraftträdande. Pensionslönen skall beräknas för avbrott som börjat före lagens ikraftträdande genom att använda verkliga löndagar. På detta sätt ändras inte den pension som intjänas och pensionslönen i sådana fall där avbrottet har börjat medan de tidigare stadgandena var i kraft.

Lagens 7 §, som gäller pensionslönen, skall inte tillämpas på anställningar som har upphört före lagens ikraftträdande. På anställningar som har börjat efter lagens ikraftträdande skall endast de nya stadgandena tillämpas. Särskilda ikraftträdelsestadganden krävs för sådana anställningar som pågår när lagen träder i kraft.

I fråga om anställningar som upphör år 1996 och därefter övergår man gradvis till ett nytt beräkningssätt. Varje år efter år 1995 utökas urvalsåren enligt lagens 7 § 1 mom. med ett år. Som sådana urvalsår beaktas dock högst tio år före det år då anställningen upphörde. Om det år då anställ-

ningen upphörde skall räknas till urvalsåren, beaktas detta år och högst nio föregående år som urvalsår.

Av urvalsåren från tiden före lagens ikraftträdande tas vid beräkningen av pensionslönen med de kalenderår och motsvarande inkomster på grundval av vilka pensionslönen skulle ha räknats ut med stöd av de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft. Om fyra år från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till urvalsåren, tas av dem vid beräkningen av pensionslönen med de två mellersta kalenderåren och motsvarande inkomster. Om tre år från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till urvalsåren, tas av dem vid beräkningen av pensionslönen med de två med tanke på inkomstnivån bästa kalenderåren och motsvarande inkomster. Om två år från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till urvalsåren, tas dessa kalenderår och motsvarande inkomster med när pensionslönen räknas ut. Om endast ett år från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till urvalsåren, tas detta år och inkomsterna för det med när pensionslönen räknas ut.

När det medeltal av arbetsförtjänsterna för urvalsåren som avses i lagens 7 § 2 mom. räknas ut och likaså när med tanke på inkomstnivån dåliga år lämnas bort skall urvalsåren före år 1996 inte beaktas.

Pensionslönen kan första gången räknas ut helt enligt de nya stadgandena när det gäller anställningar som upphör vid utgången av år 2005.

De förmånstagare som omfattas av militärpensionssystemet har kortare karriär än andra förmånstagare inom statens pensionssystem och dessutom är deras karriär mot slutet kraftigt stigande. Därför inverkar ändringen av beräkning av pensionslönen mera på denna grups pensioners belopp än på övriga personer som omfattas av StPL. För att problemet skall kunna korrigeras, föreslås i lagens ikraftträdandestadgandets 5 mom. att för förmånstagare som omfattas av militärpensionssystemet tiden för beräkning av pensionslönen stiger till sju år på samma sätt som för övriga personer som omfattas av StPL och att efter några års isläggnings skall den lyftas till tio år så att i anställningar som slutar år 2010 skall förmånstagare som omfattas av militärpensionssystemet ha samma regler som gäller beräkning av pensionslön som övriga förmånstagare som omfattas av StPL.

På samma sätt som de övriga stadganden som gäller pensionslönen skall också stadgandet om lön enligt prövning i 7 c § gälla anställningar som upphör efter lagens ikraftträdande. I fråga om anställningar som upphört tidigare skall som villkor för användning av lön enligt prövning användas procenttalet 3, som har vunnit hävd inom rättspraxis. Det föreslås att detta procenttal gradvis höjs till 20 beroende på när pensionsfallet inträffar.

Om pensionsfallet inträffar 1996, skall inkomstminskningens verkan på pensionsskyddet vara minst 3 %. Denna gräns skall stiga gradvis så att inkomstminskningens verkan på pensionsskyddet skall vara minst 20 % i fråga om de pensionsfall som inträffar år 2001 eller därefter.

I fråga om anställningar som upphört efter 1995 skall pensionslönen kunna justeras enligt prövning på samma sätt som med stöd av lagen om pension för arbetstagare också när det gäller s.k. fribrev.

Stadgandena i 9 och 18 f §§, som gäller rehabiliteringsstöd och tillägg till rehabiliteringsstödet och invalidpensionen, skall tillämpas på sådan invalidpension som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Dessutom skall 18 f § 2 mom., som gäller rehabiliteringstillägg till invalidpensionen, tillämpas på invalidpensioner som när lagen träder i kraft fortsätter antingen som tidsbundna invalidpensioner eller invalidpensioner som beviljas tills vidare, om rehabiliteringsbeslut enligt 18 b § meddelas medan lagen är i kraft.

I 1 § 1 mom. lagen om statens pensioner stadgas om pensionsförmåner och därutöver om rätt till andra förmåner, med vilka avses de rehabiliteringsförmåner som infördes den 1 oktober 1991. I speciallagarna, t.ex. i grundskolelagen (476/83), finns inte något motsvarande stadgande. Därför har rehabiliteringsförmånerna enligt lagen om statens pensioner inte omfattat bl.a. tjänsteinnehavare och timlärare i grundskolan. Det är dock ändamålsenligt att alla som omfattas av statens pensionsskydd har rätt till samma förmåner. Det föreslås att också rehabiliteringsförmånerna skall omfatta alla de förmånstagare som enligt någon speciallag har rätt till pension enligt lagen om statens pensioner. Ett stadgande om detta föreslås i ikraftträdelsestadgandets 8 mom.

Det föreslås att lagens 10 § 4 mom. och 5 a § skall tillämpas på sådana pensioner där

pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande.

På förmånstagare som är födda före 1943 skall dock 10 §, som gäller intjäning av pension, alltså tillämpas sådan den lyder när lagen träder i kraft, om förmånstagaren då har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till dagpenning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. När stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning också under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet skall dock inte tillämpas, om förmånstagaren då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning på grundval av permittering som börjat efter den 31 oktober 1995 och om han på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades senast den 29 februari 1996. Sålunda minskar inte pensionen på grund av ändringen i tillväxtprocenten för återstående tid i fråga om sådana personer som redan har blivit arbetslösa eller permitterats tillsvidare.

Stadgandet i 10 §, som gäller intjäning av pension, skall alltså tillämpas sådant detta lagrum lyder när lagen träder i kraft också då pensionsbeloppet räknas ut för den fortsatta tiden för tidigare heffektiv pension enligt 5 § 4 mom. En förutsättning är att

den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsförmåga som inträtt före lagens ikraftträdande.

Samordningsregeln i lagens 12 § skall tillämpas på sådan pension som börjar sedan lagen trätt i kraft. Paragrafen tillämpas även i fall var förutsättningen för en ny samordning enligt lagens 13 § har uppstått då denna lag varit i kraft. En ny samordning kan göras alltid när pensionens belopp ändras av annan orsak än indexjustering.

Paragraf 16, som gäller indexjustering, skall tillämpas från lagens ikraftträdande. Den skall också tillämpas på pensioner var pensionsfallet har uppstått före lagens ikraftträdande. Pensionslönen och pensionens belopp kan inte justeras med indextal enligt denna paragraf för tiden före lagens ikraftträdande. Om förmånstagaren har fyllt eller förmånslåtaren skulle ha fyllt 65 år före lagens ikraftträdande skall på pensionen tillämpas från lagens ikraftträdande indextalet enligt APL 9 § 2 mom. andra satsen.

Det föreslås att 18 d § 2 mom., som upphävs genom denna lag, alltså skall tillämpas då det beslut som gäller rehabiliteringen har fattats före lagens ikraftträdande.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 12 § 4 och 5 mom. samt 18 d § 2 mom.,

dessalagrum sådana de lyder, 12 § 4 och 5 mom. i lag av den 30 december 1993 (1528/93) och 18 d § 2 mom. i lag av den 27 mars 1991 (618/91),

ändras 1 § 8 och 9 mom., 2 § 1 mom. 4 punkten och 3 mom., 5 a § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten, 7 §, 9 § 1 mom. a och b punkten samt 2 mom., 10 § 7 och 8 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten och 4 mom., 12 § 1 mom., 14 § 2 och 4 mom., 15 § 5 mom., 15 a § 6 mom., 16 § 1 mom., 18 § 1 mom., 18 c § 1 och 2 mom. samt 18 e § 1 mom.,

dessalagrum sådana de lyder, 1 § 8 och 9 mom., 5 a § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten, 7 § 1 och 3-10 mom., 9 § 1 mom. a och b punkten, 10 § 7 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten och 4 mom., 12 § 1 mom. samt 15 § 5 mom. i nämnda lag av den 30 december 1993, 2 § 1 mom. 4 punkten och 9 § 2 mom. i lag av den 3 februari 1989 (103/89), 2 § 3 mom. i lag av den 13 januari 1989 (21/89), 7 § 2 mom. i lag av den 16 januari 1987 (8/87), 10 § 8 mom. i lag av den 15 juli 1994 (638/94), 14 § 2 mom. i lag av den 8 februari 1991 (229/91), 14 § 4 mom. i lag av den 9 augusti 1985 (696/85), 15 a § 6 mom., 18 c § 1 och 2 mom. samt 18 e § 1 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 och 16 § 1 mom. i lag av den 29 juli 1976 (664/76), samt

fogas till 3 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 3 februari 1989, ett nytt 2 mom., varvid den nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till lagen nya 7 a - 7 e §§, till 9 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 10 december 1971 (851/71) samt nämnda lagar av den 3 februari 1989 och 30 december 1993, ett nytt 3 och 4 mom., varvid nuvarande 3 och 4 mom. blir 5 och 6 mom., till 10 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 3 februari 1989, den 30 december 1993, och den 15 juli 1994 samt genom lag av den 30 december 1992 (1600/92), ett nytt 4 mom., varvid nuvarande 4 - 8 mom. blir 5 - 9 mom., till 15 a §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 19 april 1985 (326/85) och genom nämnda lagar av den 3 februari 1989 och 27 mars 1991, ett nytt 8 mom., till 18 b §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 18 f § som följer:

1 §

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträknande av pensionen. Har anställningen vid ovannämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder som är lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslu-

tats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpningen av 7 c § härvid uppfylls.

Utan hinder av vad 5-8 mom. stadgar om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 5 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

4) anställning i vilken förmånstagarens arbetsförtjänst i denna i medeltal understiger 90 mark i månaden,

Vid tillämpningen av denna lag anses en anställning ha fortgått utan avbrott minst en månad också i de fall då en förmånstagare under minst två kalendermånader i följd va-

rit anställd under kortare perioder än en månad, under förutsättning att förvärvsinkomsten för varje kalendermånad stiger till åtminstone det belopp som nämns i 1 mom. 4 punkten och förmånstagaren har varit i arbete minst 20 timmar per kalendermånad.

3 §

Har en rättshandling, för att pensionsskyddets uppkomst eller pensionsavgifternas betalningsskyldighet skall kunna kringgå, givits ett sådant innehåll som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte, skall då pensionsskyddets innehåll eller skyldigheten att betala pensionsavgifter avgörs förfaras i enlighet med sakens faktiska natur och syfte. Uppstår oklarhet därom, huruvida denna lag skall tillämpas på en viss förmånstagare, avgörs saken av statskontoret på ansökan av vederbörande arbetsgivare eller förmånstagare. Statskontoret avgör saken också i fall då det kan misstänkas vara fråga om kringgående av pensionsskyddets uppkomst eller pensionsavgifternas betalningsskyldighet. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 23 §.

5 §

Finansministeriet kan i enskilda fall, då statens fördel kräver det, bestämma att såsom pensionstid helt eller delvis skall räknas den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år innehaft någon annan anställning eller något annat uppdrag än de som nämns i 1 och 5 mom.

5 a §

Om arbetsförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs. En förutsättning är dock att förmånstagaren under det år då arbetsförmågan eller arbetslösheten började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärsarbete, som omfattas av arbetspen-

sionsskyddet från Finland och som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. När ovan nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid en sådan kalendermånad under vilken förmånstagaren har haft sådana förvärvsinkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i den sistnämnda lagens 3 § 2 mom.

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten utan lön i en följd längre än ett år eller då förmånstagaren under det oavlönade avbrottet har handhaft arbete som omfattas av pensionsskydd enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller motsvarande utländskt pensionsskydd; den tid avbrottet varar räknas dock även i dessa fall till pensionstiden, om orsaken till att lön inte betalats har varit

a) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

b) tjänstledighet eller ledighet som beviljats med stöd av 21 och 23 §§ sjukförsäkringslagen till den del moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet enligt sjukförsäkringslagen hänför sig till den eller tjänstledighet under vilken förmånstagaren får rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, rehabiliteringspenning med stöd av statskontorets anvisningar för tidigrehabilitering eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om

rehabiliteringspenning utbetalas som tillägg till pension; inte heller

7 §

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje anställning. Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då anställningen upphörde (urvalsår). Det år då anställningen upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om anställningen har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då anställningen upphörde. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsinkomsterna för urvalsåren enligt 16 §.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnd sätt.

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken förmånstagaren har varit berättigad till heffektiv pension enligt 5 b § 2 mom. Om en anställning har avslutats enligt 1 § 8 mom., anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf att anställningen har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Finansministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 a §

Då pensionslönen räknas ut avdras från arbetsförtjänsten för vart och ett urvalsår ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänsten minskas dock inte på grund av förmånstagarens pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Avdraget enligt 1 och 2 mom. görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 b §

Om det i de kalenderår som avses i 7 § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal (320/70) eller i statens tjänstemannaförordning (971/94), uträknas pensionslönen med avvikelser från 7 § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under anställningen eller om inget av de år som valts ingår i de tio sista kalenderåren under en anställning, anses som pensionslöns medeltalet av de inkomster som erhållits på grundval av tid i anställning och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före anställningens upphörande.

Pensionslönen bestäms enligt förutsättningarna i 7 eller 7 c §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Finansministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 c §

Om det av förmånstagarens uppgifter framgår att pensionslönen i hans anställning som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 16 § justerade pensionslön i samma anställning, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i denna anställning den genomsnittliga arbetsförtjänst som förmånstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iakttas även om undantagsskålet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad 1 § 5 och 6 mom. stadgar om en anställnings upphörande på grund av en förändring i arbetstiden, anses anställningen i fråga vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

Finansministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 d §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt betalningstidpunkten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst betraktas dock inte

1) semesterersättning som skall betalas då en anställning upphör,

2) till förmånstagaren betalt ortstillägg enligt 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) och ersättningar enligt lagens 3 § samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/93) och inte heller

3) arvoden för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen.

7 e §

Pensionslönen för en förmånstagare som uppförts på indragningsstat bestäms i enlighet med 7 - 7 d §§, med undantag av att den bestäms högst för de fyra sista kalenderår under vilka anställningen fortgått före uppförandet på indragningsstat, dock så att den pensionsgrundande lönen bestäms fram till anställningens upphörande, ifall pensionen blir större om den räknas ut på detta sätt.

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med arbetsförmågans början däri inberäknad,

b) medan anställningen pågått blivit på så sätt arbetsförmögen att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten, eller

Invalidpension beviljas tills vidare eller för viss tid i form av rehabiliteringsstöd enligt 3 mom. När invalidpension beviljas med tillämpning av 1 mom. d-punkten, ges den antingen som full pension eller delpension eller som individuell förtidspension, beroende på hur den pension som utgör grunden för invalidpensionen är beviljad.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av förmånstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall det säkerställas att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för förmånstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen förmånstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

Förmånstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och i 9 b § nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 23 §. Ett beviljande förhandsbeslut är bindande för statskontoret, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och förmånstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

10 §

Till den del återstående tid enligt 5 a § 1 mom. eller tid för vilken förmånstagaren har uppburit heffektiv pension med stöd av 5 § 4 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden är pensionsbeloppet dock 1/10 procent för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 50 år och 1/15 procent för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 60 år.

Om en förmånstagare på grundval av en anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten har rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller

om han på grund av en anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag, varvid avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 8 mom. 2 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag enligt de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,

I fråga om en förmånstagare som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iaktas om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har betalats på något annat sätt än såsom motsvarande full dagpenning.

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare. För en sådan gammal förmånstagare, som är född efter 1959 eller som inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid

som räknas såsom pensionstid enligt denna lag, är samordningsgränsen 60 procent av samordningsgrunden. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare och förmånstagare som avses i 10 § 2 mom. samordnas används dock i stället för nämnda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

14 §

Förhöjningen av pension skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmånstagaren hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om pensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett pensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökt i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen bestämma att förhöjningen skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i förmånstagarens förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

Pensionsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Detta belopp justeras årligen enligt det löneindexet som nämns i 9 § 2 mom. 1 satsen lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen

utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 2 mom. 1 satsen lagen om pension för arbetstagare.

15 a §

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken förmånstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Har en förmånstagare rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelsestidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

16 §

Den pensionsgrundande lönen justeras, då pensionen beviljas och då 13 § tillämpas, enligt de indextal som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

18 §

Invalidpension skall indras, utbetalningen av den avbrytas eller dess belopp nedsättas, om pensionstagaren innan han uppnått pensionsåldern konstateras vara förmögen att handha förvärsarbete och om sådant statligt eller annat förvärsarbete står honom till

buds som med beaktande av hans ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för honom och trygga en skälig utkomst. Utbetalningen av pensionen kan avbrytas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga, eller om han utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering.

18 b §

För olycksfall eller yrkessjukdom på grund av i 1 mom. avsedd arbetsträning, under vilken den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning med statsmedel i tillämpliga delar på samma grunder som gäller för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48). Ett ärende som gäller betalning av ersättning med statsmedel med stöd av detta moment behandlas av statskontoret som första instans.

18 c §

Annan förmånstagare än den som har rätt till invalidpension har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses 18 b § är förhindrad att utföra sitt förvärsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggande av att rehabiliteringen framskrider är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

18 e §

I fråga om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt

betalning och återkrav av pension. Ändring får dock inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 18 b § eller till rehabiliteringspenning enligt 18 c § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 18 c § 3 mom. och 18 d § 3 mom.

18 f §

Om en förmånstagare på basis av pensionsanstaltens beslut i enlighet med 18 b § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en förmånstagare som får invalidpension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 11 eller 12 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Markbeloppet i lagens 2 § 1 mom. 4 punkt motsvarar indextalet för 1966 enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Lagens 6 § 1 mom. 3 punkt tillämpas på oavlönade avbrott som börjar efter lagens ikraftträdande. Ett avbrott som börjat före lagen trätt i kraft tas inte i beaktande då pensionslönen räknas.

Lagens 7, 7 a, 7 b, 7 d och 7 e §§ tillämpas på anställningar som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Pensionslönen för en förmånstagare i en sådan officers- eller institutsofficerstjänst, för vilken såsom

ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutsofficer, eller för en förmånstagare i militär specialtjänst, gränsbevakares eller sjöbevakares uppgifter räknas oaktat lagens 7 § av högst sju urvalsårs arbetsförtjänst, om anställningen slutar före år 2008, av högst åtta års arbetsförtjänster om anställningen slutar år 2008 och av högst nio års arbetsförtjänster om anställningen slutar år 2009.

Lagens 7 c § tillämpas på anställningar som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår	Procenttal i stället för 20 procent
1996	3
1997	6
1998	9
1999	12
2000	16

Lagens 9 § 2-3 mom. och 18 f § tillämpas på invalidpension som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 18 f § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 18 b § meddelas medan lagen är i kraft.

En förmånstagare vars rätt till pension enligt lagen om statens pensioner fastställs särskilt i någon annan lag har också rätt till andra förmåner enligt 1 § 1 mom. lagen om statens pensioner.

Lagens 10 § 4 mom. och 5 a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På förmånstagare som är född före 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas dock alltså 10 § 1 och 3 mom., sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft. På förmånstagare som är född före 1940 tillämpas härvid dock 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner sådan den var den 31 december 1994. Då stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte på en förmånstagare, om han har rätt till dagpenning som beviljats på

grundval av permittering som börjat efter den 31 oktober 1995 och om han senast den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Utän hinder av vad som stadgas ovan i 9 - mom. tillämpas lagens 10 § 1 och 3 mom., sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft, och på förmånstagare som är född före 1940 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner sådan den var den 31 december 1994, då pensionsbeloppet uträknas för den tid invalidpensionen fortsätter enligt 5 § 4 mom. lagen om statens pensioner, om den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

På anställning som skett före lagens ikraftträdande tillämpas 10 § 8 mom. sådan den var då lagen trädde i kraft.

12 § 1 mom. i denna lag tillämpas på sådan pension som börjar den 1 januari 1996 eller därefter. Lagen tillämpas också i de

fall, där grunden för en ny samordning enligt 13 § har uppstått då denna lag varit i kraft. Trots lagens 12 § 1 mom. är samordningsgränsen 66 procent av samordningsgrunden, om förmånstagaren är född före 1940 och hans pension bestäms enligt den 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner som var i kraft den 31 december 1994.

De genom denna lag upphävda 12 § 4 och 5 mom. tillämpas på förmånstagare till slutet av den månad då de fyller 65 år i pensioner var pensionsfallet har inträffat före denna lags ikraftträdande.

Lagens 15 a § 8 mom. tillämpas på invalidpension var pensionsfallet inträffar då denna lag trätt i kraft.

Lagens 16 § tillämpas på pensioner som betalas ut medan lagen är i kraft.

Stadgandet i 18 d § 2 mom., som upphävs genom denna lag, tillämpas alltjämt då det beslut som gäller rehabiliteringen har fattats före denna lags ikraftträdande.

2.

Lag**om ändring av 9 och 11 §§ lagen om statens familjepensioner**

Enligt riksdagens beslut ändras 9 § 2 mom. och 11 § 1 mom. lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68), sådana de är, 9 § 2 mom. i lag av den 8 februari 1991 (231/91) och 11 § 1 mom. i lag av den 29 juli 1976 (665/76), som följer:

9 §

Förhöjningen av familjepensionen skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmånstagarna hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om familjepensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av dem med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett familjepensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökts i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen bestämma att förhöjning

en skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i någon förmånstagares förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

11 §

Förmånslåtarens pensionsgrundande lön justeras, då familjepensionen beviljas och då 8 § tillämpas, enligt de löneindextal, som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996. Lagens 11 § tillämpas på pension som betalas för tiden då lagen varit i kraft.

Helsingfors den 6 oktober 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Arja Alho

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 12 § 4 och 5 mom. samt 18 d § 2 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 12 § 4 och 5 mom. i lag av den 30 december 1993 (1528/93) och 18 d § 2 mom. i lag av den 27 mars 1991 (618/91),

ändras 1 § 8 och 9 mom., 2 § 1 mom. 4 punkten och 3 mom., 5 a § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten, 7 §, 9 § 1 mom. a och b punkten samt 2 mom., 10 § 7 och 8 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten och 4 mom., 12 § 1 mom., 14 § 2 och 4 mom., 15 § 5 mom., 15 a § 6 mom., 16 § 1 mom., 18 § 1 mom., 18 c § 1 och 2 mom. samt 18 e § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 8 och 9 mom., 5 a § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten, 7 § 1 och 3-10 mom., 9 § 1 mom. a och b punkten, 10 § 7 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten och 4 mom., 12 § 1 mom. samt 15 § 5 mom. i nämnda lag av den 30 december 1993, 2 § 1 mom. 4 punkten och 9 § 2 mom. i lag av den 3 februari 1989 (103/89), 2 § 3 mom. i lag av den 13 januari 1989 (21/89), 7 § 2 mom. i lag av den 16 januari 1987 (8/87), 10 § 8 mom. i lag av den 15 juli 1994 (638/94), 14 § 2 mom. i lag av den 8 februari 1991 (229/91), 14 § 4 mom. i lag av den 9 augusti 1985 (696/85), 15 a § 6 mom., 18 c § 1 och 2 mom. samt 18 e § 1 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 och 16 § 1 mom. i lag av den 29 juli 1976 (664/76), samt

fogas till 3 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 3 februari 1989, ett nytt 2 mom., varvid den nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till lagen nya 7 a - 7 e §§, till 9 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 10 december 1971 (851/71) samt nämnda lagar av den 3 februari 1989 och 30 december 1993, ett nytt 3 och 4 mom., varvid nuvarande 3 och 4 mom. blir 5 och 6 mom., till 10 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 3 februari 1989, den 30 december 1993, och den 15 juli 1994 samt genom lag av den 30 december 1992 (1600/92), ett nytt 4 mom., varvid nuvarande 4 - 8 mom. blir 5 - 9 mom., till 15 a §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 19 april 1985 (326/85) och genom nämnda lagar av den 3 februari 1989 och 27 mars 1991, ett nytt 8 mom., till 18 b §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 18 f § som följer:

Gällande lydelse

1 §

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträknande av pensionen. Har anställningen vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder

Föreslagen lydelse

1 §

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträknande av pensionen. Har anställningen vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder som är

Gällande lydelse

som är lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utan hinder av vad 5-8 mom. stadgar om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortlöpt utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 4 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

4) anställning i vilken förmånstagarens arbetsförtjänst i denna *eller, om han samtidigt innehar två eller flera anställningar, i dessa sammanlagt* i medeltal understiger 818,24 mark i månaden,

Vid tillämpningen av denna lag anses en anställning ha fortlöpt utan avbrott minst en månad också i de fall då en förmånstagare under minst tre kalendermånader i följd varit anställd under kortare perioder än en månad, under förutsättning att förvärvsinkomsten för varje kalendermånad stiger till åtminstone det belopp som nämns i 1 mom. 4 punkten och förmånstagaren har varit i arbete minst 20 timmar per kalendermånad.

Föreslagen lydelse

lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpningen av 7 c § härvid uppfylls.

Utan hinder av vad 5-8 mom. stadgar om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortlöpt utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 5 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

4) anställning i vilken förmånstagarens arbetsförtjänst i denna i medeltal understiger 90 mark i månaden,

Vid tillämpningen av denna lag anses en anställning ha fortlöpt utan avbrott minst en månad också i de fall då en förmånstagare under minst *två* kalendermånader i följd varit anställd under kortare perioder än en månad, under förutsättning att förvärvsinkomsten för varje kalendermånad stiger till åtminstone det belopp som nämns i 1 mom. 4 punkten och förmånstagaren har varit i arbete minst 20 timmar per kalendermånad.

3 §

Har en rättshandling, för att pensionsskyddets uppkomst eller pensionsavgifternas betalningsskyldighet skall kunna kringgås, givits ett sådant innehåll som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte, skall då pensionsskyddets innehåll eller skyldigheten att betala pensionsavgifter avgörs förfaras i enlighet med sakens faktiska natur och syfte. Uppstår oklarhet därom, huruvida denna lag skall tillämpas på en viss förmånstagare, avgörs saken av statskontoret på ansökan av vederbörande arbetsgivare eller förmånstagare. Statskontoret avgör saken också i fall då det kan misstänkas vara fråga om kringgåen-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

de av pensionskyddets uppkomst eller pensionsavgifternas betalningsskyldighet. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 23 §.

5 §

Finansministeriet kan i enskilda fall, då statens fördel kräver det, bestämma att såsom pensionstid helt eller delvis skall räknas den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år innehaft någon annan anställning eller något annat uppdrag än de som nämns i 1 och 5 mom. *Ministeriet kan likaså av särskilda skäl besluta att en invalid- eller arbetslöshetspension skall fastställas enligt 2 mom. trots att kravet på boende i momentet inte är uppfyllt.*

5 a §

Om arbetsoförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs.

5 §

Finansministeriet kan i enskilda fall, då statens fördel kräver det, bestämma att såsom pensionstid helt eller delvis skall räknas den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år innehaft någon annan anställning eller något annat uppdrag än de som nämns i 1 och 5 mom.

5 a §

Om arbetsoförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs. *En förutsättning är dock att förmånstagaren under det år då arbetsoförmågan eller arbetslösheten började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärsarbete, som omfattas av arbetspensionskyddet från Finland och som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. När ovan nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid en sådan kalendermånad under vilken förmånstagaren har haft sådana förvärsinkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*kalenderåret uppgår till minst det markbe-
lopp som nämns i den sistnämnda lagens 3 §
2 mom.*

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtill inte varit

a) riksdagsmannavärv eller offentligt uppdrag som man inte får avsäga sig, eller medlemskap i statsrådet;

b) fullgörande av värnplikt med stöd av värnpliktslagen;

c) verksamhet inom Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller annan sådan internationell organisation eller annat sådant internationellt samarbetsorgan på regeringsnivå, vartill Finland officiellt anslutit sig, eller i sådant uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete i vilket Finland medverkar;

d) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten utan lön i en följd längre än ett år eller då förmånstagaren under det oavlönade avbrottet har handhaft arbete som omfattas av pensionskydd enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller motsvarande utländskt pensionskydd; den tid avbrottet varar räknas dock även i dessa fall till pensionstiden, om orsaken till att lön inte betalats har varit

a) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

b) tjänstledighet eller ledighet som beviljats med stöd av 21 och 23 §§ sjukförsäkringslagen till den del moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet enligt sjukförsäkringslagen hänför sig till den eller tjänstledighet under vilken förmånstagaren får rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, rehabiliteringspenning med stöd av statskontorets anvisningar för tidigrehabilitering eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenning utbetalas som tillägg till pension; inte heller

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, enligt 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de två kalenderår som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst fyra sista kalenderåren före anställningens upphörande. Om anställningen har avslutats med stöd av 1 § 8 mom., anses den dock vid tillämpningen av denna

7 §

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje anställning. Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då anställningen upphörde (urvalsår). Det år då anställningen upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om anställningen har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då anställningen upphörde. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsinkom-

Gällande lydelse

paragraf ha fortgått oavbrutet, om den på detta sätt uträknade pensionen är större. Har anställningen fortgått under fler än två kalenderår, beaktas inte det år under vilket anställningen började, om anställningen inte under nämnda kalenderår fortgått minst sex månader. Kan tre kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst utan avseende, och kan fyra kalenderår väljas, lämnas även det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal är störst utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Har anställningen fortgått under fler än fyra kalenderår, fastställs den pensionsgrundande lönen på ovan nämnt sätt på basis av de arbetsförtjänster som erhållits under de fyra kalenderår som föregick anställningsförhållandets upphörande. Om anställningen upphör vid utgången av kalenderåret beaktas dock det år då anställningen upphörde. Då det är fråga om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av kalendermånaden före den i 9 § 1 mom. nämnda invaliditetens början.

Blir det på grund av förmånstagarens anmälan utrett att den arbetsförtjänst som han har erhållit i den senaste i lagen åsyftade anställningen av särskild orsak varit lägre än vad hans enligt 16 § justerade arbetsförtjänst i anställningen har varit innan denna orsak yppade sig, under så lång tid att den större arbetsförtjänsten har kunnat anses vara stabil, och inverkar denna omständighet väsentligen på hans pensionsskydd, skall såsom pensionsgrundande lön betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänst i anställningen som han skulle ha haft, om nämnda orsak inte hade yppat sig. Detsamma gäller även övriga anställningar, om de har upphört under de 360 dagarna närmast före pensionsfallet. Härvid lämnas dock de dagar för vilka förmånstagaren har erhållit dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa obeaktade, dock högst till det antal som svarar mot det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka dagpenning avvägd enligt förtjänsten kan betalas. Utredds det att den arbetsför-

Föreslagen lydelse

sterna för urvalsåren enligt 16 §.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnt sätt.

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken förmånstagaren har varit berättigad till heleffektiv pension enligt 5 b § 2 mom. Om en anställning har avslutats enligt 1 § 8 mom., anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf att anställningen har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Finansministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

tjänst som erhålls av anställningen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabila arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas. Utan hinder av vad som stadgas i 1 § 5 och 6 mom. anses vid tillämpningen av detta moment anställningen ha fortgått utan avbrott.

Arbetsförtjänst som avses i 1 mom. fastställs enligt betalningstidpunkten på samma grunder som vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses dock inte semesterersättning som betalas när anställningen upphör, till förmånstagare som avses i 10 mom. betalt i 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) nämnt ortstillägg och i lagens 3 § nämnda ersättningar, ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen, inte heller arvode för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen. Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 3 mom. minskas dock inte på grund av förmånstagares pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet 1992 till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Det i 3 och 4 mom. avsedda avdraget görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Innehar förmånstagare tjänst, i vilken han erhåller en del av sin arbetsförtjänst i form av betalning eller lösen, som han indriver av betalningsskyldiga, och vilken därför hänförs till lägre avlöningsklass än den, till vilken den på grund av sin art eller annars skulle höra, beaktas den arbetsförtjänst, som inflyter av dessa avgifter eller lösepenningar vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen sålunda, att tjänsten hänföres till den

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

avlöningsklass, till vilken den på grund av sin art eller annars borde höra.

Är i lag eller förordning stadgat, att pensionen skall fastställas enligt avlöningsklassen för någon statstjänst eller -befattning, betraktas med avvikelse från vad ovan i 1-3 mom. är stadgat såsom pensionsgrundande lön den grundlön eller annan motsvarande lön jämte ålders-, dyrorts- och fjärrortstillägg, som enligt nämnda avlöningsklass skall erläggas åt förmånstagaren.

Lön, som ligger till grund för pension, vilken utgår till sådan förmånstagare som uppförts på indragningsstat, bestämmes i enlighet med 1 mom., med undantag av att den bestämmes för de 4 sista kalenderår under vilka anställningen fortgått före uppförandet på indragningsstat, dock så, ett den pensionsgrundande lönen bestämmes intill anställningens upphörande, såvida pensionen, beräknad på detta sätt, är större.

Har förmånstagare med stöd av lagen den 6 juli 1925 angående i utrikesförvaltningens tjänst anställda innehavares av tjänst eller fast befattning skyldighet att övergå till annan tjänst eller befattning (245/25) förflyttats från tjänst eller befattning i högre avlöningsklass till tjänst eller befattning i lägre avlöningsklass, anses, när den pensionsgrundande lönen bestämmes, såsom arbetsförtjänst avlöning i den avlöningsklass till vilken hans tidigare tjänst eller befattning hör eller, om tjänsten eller befattningen icke längre finnes, till vilken den på grund av sin beskaffenhet borde höra, såvida pensionen, beräknad på detta sätt, är större än den vore om den skulle beräknas i enlighet med 1-3 mom.

Har förmånstagare, som är finsk medborgare, under den tid, på grundval av vilken den pensionsgrundande lönen räknas ut, varit innehavare av tjänst eller befattning inom utrikesrepresentationen, i 61 § 3 mom. förordningen om försvarsmakten avsedd innehavare av tjänst eller befattning, i 1 § lagen om industrisekreterare (749/72) avsedd befattningshavare eller i 1 § förordningen om arbetskraftsattachéer (209/77) avsedd befattningshavare eller annan sådan innehavare av tjänst eller befattning, på vars avlöning lagen om innehavare av tjänst eller befattning inom utrikesrepresentationen tillkommande avlöning tillämpas, fogas vid uträkningen av

Gällande lydelse

den pensionsgrundande lönen till hans i 3 mom. avsedda arbetsförtjänst dyrorrtstillägg, såframnt inte sådant eljest ingår i arbetsförtjänsten. Dyrorrtstillägget utgår med det belopp, vartill det skulle betalas, om förmånstagarens verksamhet vore förlagd till Helsingfors.

Föreslagen lydelse

7 a §

Då pensionslönen räknas ut avdras från arbetsförtjänsten för vart och ett urvalsår ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänsten minskas dock inte på grund av förmånstagarens pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Avdraget enligt 1 och 2 mom. görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 b §

Om det i de kalenderår som avses i 7 § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal (320/70) eller i statens tjänstemannaförordning (971/94), uträknas pensionslönen med avvikelse från 7 § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under anställningen eller om inget av de år som valts ingår i de tio sista kalenderåren under en anställning, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som erhållits på grundval av tid i anställning och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före anställningens upphörande.

Pensionslönen bestäms enligt förutsättningarna i 7 eller 7 c §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Finansministeriet kan meddela närmare

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 c §

Om det av förmånstagarens uppgifter framgår att pensionslönen i hans anställning som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 16 § justerade pensionslön i samma anställning, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i denna anställning den genomsnittliga arbetsförtjänst som förmånstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iakttas även om undantagsskålet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad 1 § 5 och 6 mom. stadgar om en anställnings upphörande på grund av en förändring i arbetstiden, anses anställningen i fråga vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

Finansministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 d §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt betalningstidpunkten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst betraktas dock inte

1) semesterersättning som skall betalas då en anställning upphör,

2) till förmånstagaren betalt ortstillägg enligt 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) och ersättningar enligt lagens 3 § samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/93) och inte heller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) arvoden för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen.

7 e §

Pensionslönen för en förmånstagare som uppförts på indragningsstat bestäms i enlighet med 7 - 7 d §§, med undantag av att den bestäms högst för de fyra sista kalenderår under vilka anställningen fortgått före uppförandet på indragningsstat, dock så att den pensionsgrundande lönen bestäms fram till anställningens upphörande, ifall pensionen blir större om den räknas ut på detta sätt.

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med invaliditetens början däri inberäknad; rätten till invalidpension uppskattas dock enligt b-punkten, om han fortsätter att arbeta,

b) medan han fortsätter att arbeta trots i a-punkten avsedd invaliditet är på så sätt arbetsförmögen, att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten, eller

När invalidpension beviljas med tillämpning av 1 mom. d-punkten, ges den antingen som full pension eller delpension eller som individuell förtidspension, beroende på hur den pension som utgör grunden för invalidpensionen är beviljad.

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med arbetsoförmågans början däri inberäknad,

b) medan anställningen pågått blivit på så sätt arbetsoförmögen att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten, eller

Invalidpension beviljas tills vidare eller för viss tid i form av rehabiliteringsstöd enligt 3 mom. När invalidpension beviljas med tillämpning av 1 mom. d-punkten, ges den antingen som full pension eller delpension eller som individuell förtidspension, beroende på hur den pension som utgör grunden för invalidpensionen är beviljad.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av förmånstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall det säkerställas att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för förmånstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen förmånstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabilite-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

Förmånstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och i 9 b § nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 23 §. Ett beviljande förhandsbeslut är bindande för statskontoret, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och förmånstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

10 §

10 §

Till den del återstående tid enligt 5 a § 1 mom. eller tid för vilken förmånstagaren har uppburit heffektiv pension med stöd av 5 § 4 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden är pensionsbeloppet dock 1/10 procent för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 50 år och 1/15 procent för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 60 år.

Om en förmånstagare på grundval av anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten har rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller om han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten har rätt till pension från en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingsarbetet med beaktande av minst fem års verksamhet eller om han på grund av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den

Om en förmånstagare på grundval av en anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten har rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller om han på grund av en anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den

Gällande lydelse

grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension som betalas av en internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundval av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren och på samma anställningstid som pension enligt denna lag, och

3) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 7 mom. 3 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag enligt de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

---

I fråga om en förmånstagare som har förkortad arbetsdag enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som har mottagit deltidarbete enligt lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 8 mom. 2 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag enligt de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa *antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,*

I fråga om en förmånstagare som har fått *jämka*d arbetslöshetsdagpenning enligt 17 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. *Samma förfarande skall iakttas om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har betalats på något annat sätt än såsom motsvarande full dagpenning.*

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare.

Gällande lydelse

För en sådan gammal förmånstagare som är född efter 1959 eller som inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid fås dock samordningsgränsen genom att av samordningsgrunden tas 60 procent, varifrån om samordningsgrunden överstiger 586 mark, avdras 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp som motsvarar folkpensionens basdel. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare och förmånstagare enligt 10 § 2 mom. samordnas används dock i stället för sagda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

Vid samordningen beaktas de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna. Pension enligt denna lag som beviljats en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare beaktas likväl oförändrad vid samordningen. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid. Överskrider det sammanlagda beloppet av prestationerna samordningsgränsen, avdras den överskjutande delen från pension som betalas enligt denna lag.

Till en ålderspensionstagare betalas, till dess han får rätt till pension enligt folkpensionslagen, i kompletteringsdel det belopp som med anledning av att folkpensionen beaktas har avdragits från pension enligt denna lag. Kompletteringsdel betalas dock inte till den som får förtida ålderspension.

14 §

Förhöjningen av pensionen skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmån-

Föreslagen lydelse

För en sådan gammal förmånstagare, som är född efter 1959 eller som inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt denna lag, är samordningsgränsen 60 procent av samordningsgrunden. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare och förmånstagare som avses i 10 § 2 mom. samordnas används dock i stället för nämnda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

(upphävs)

(upphävs)

14 §

Förhöjningen av pension skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmån-

Gällande lydelse

stagaren hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om pensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett pensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökts i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller högsta förvaltningsdomstolen bestämma att förhöjningen skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i förmånstagarens förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

Pensionsförhöjning, som understiger 15 mark skall inte betalas. Detta belopp justeras årligen enligt det löneindextal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

stagaren hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om pensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett pensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökts i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller *försäkringsdomstolen* bestämma att förhöjningen skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i förmånstagarens förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

Pensionsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Detta belopp justeras årligen enligt det löneindextal som nämns i 9 § 2 mom. *1 satsen lagen* om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 2 mom. *1 satsen* lagen om pension för arbetstagare.

Gällande lydelse

15 a §

Beviljas en förmånstagare invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom betalats rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, skall pension betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. Denna beaktas likväl inte till den del den redan har dragits av från någon annan pension. Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till förmånstagaren har betalats rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

16 §

Den pensionsgrundande lönen justeras, då pensionen, beviljas och då 13 § tillämpas, enligt det löneindextal, som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

18 §

Invalidpension skall indragas, utbetalningen av densamma avbrytas eller dess belopp nedsättas, ifall pensionstagare innan han uppnått pensionsåldern befinner sig förmögen till förvärvsarbete och honom står till buds sådant statligt eller annat förvärvsarbete, som med beaktande av hans ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga hans skäliga utkomst.

Föreslagen lydelse

15 a §

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken förmånstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Har en förmånstagare rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelsetidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

16 §

Den pensionsgrundande lönen justeras, då pensionen beviljas och då 13 § tillämpas, enligt de indextal som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

18 §

Invalidpension skall indras, utbetalningen av den avbrytas eller dess belopp nedsättas, om pensionstagaren innan han uppnått pensionsåldern konstateras vara förmögen att handha förvärvsarbete och om sådant statligt eller annat förvärvsarbete står honom till buds som med beaktande av hans ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för honom och trygga en skälig utkomst. *Utbetalningen av pensionen kan avbrytas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga, eller om han utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

eller utbildning. Rehabiliteringsstöd kan in-
dras, om mottagaren utan giltig orsak har
vägrat delta i rehabilitering.

18 b §

För olycksfall eller yrkessjukdom på grund
av i 1 mom. avsedd arbetsträning, under vil-
ken den som deltar i rehabiliteringen inte är
anställd hos den som ordnar arbetsträningen,
betalas till den som får rehabilitering ersätt-
ning med statsmedel i tillämpliga delar på
samma grunder som gäller för olycksfall i
arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring
(608/48). Ett ärende som gäller betalning av
ersättning med statsmedel med stöd av detta
moment behandlas av statskontoret som för-
sta instans.

18 c §

En förmånstagare har rätt till rehabilite-
ringspenning för de kalendermånader under
vilka han till följd av utbildning som avses i
18 b § är förhindrad att utföra sitt förvärvs-
arbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också
för tiden från rehabiliteringsbeslutet till re-
habiliteringens början samt för tiden mellan
skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas
likväl rehabiliteringspenning för högst tre
månader per kalenderår så att tiden räknas
särskilt för varje rehabiliteringsgrund.

18 c §

Annan förmånstagare än den som har rätt
till invalidpension har rätt till rehabilite-
ringspenning för de kalendermånader under
vilka han till följd av rehabilitering som av-
ses 18 b § är förhindrad att utföra sitt för-
värvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också
för tiden från rehabiliteringsbeslutet till re-
habiliteringens början samt för tiden mellan
skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas
rehabiliteringspenning likväl för högst tre
månader per kalenderår, så att tiden räknas
särskilt för vardera grunden, om det inte för
tryggande av att rehabiliteringen framskrider
är motiverat att rehabiliteringspenning beta-
las för en längre tid.

18 d §

För förmånstagaren grundpension under
rehabiliteringstiden, skall till honom som
pensionstillägg betalas en rehabiliteringspen-
ning som uppgår till 10 procent av summan
av hans i 1 mom. angivna pensioner samt
folkpensionens basdel, tilläggsdel och barn-
tillägg. Folkpensionen jämte tillägg skall be-
aktas sådan den var då tiden för rehabilite-
ringspenningen började löpa.

18 d §

(upphävs)

Gällande lydelse

18 e §

I fråga om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension.

Föreslagen lydelse

18 e §

I fråga om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension. *Ändring får dock inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 18 b § eller till rehabiliteringspenning enligt 18 c § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 18 c § 3 mom. och 18 d § 3 mom.*

18 f §

Om en förmånstagare på basis av pensionsanstaltens beslut i enlighet med 18 b § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en förmånstagare som får invalidpension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 11 eller 12 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Markbeloppet i lagens 2 § 1 mom. 4 punkt motsvarar indextalet för 1966 enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Lagens 6 § 1 mom. 3 punkt tillämpas på oavlönade avbrott som börjar efter lagens ikraftträdande. Ett avbrott som börjat före lagen trätt i kraft tas inte i beaktande då pensionslönen räknas.

Lagens 7, 7 a, 7 b, 7 d och 7 e §§ tillämpas på anställningar som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Pensionslönen för en förmånstagare i en sådan officers- eller institutofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutofficer, eller för en förmånstagare i militär specialtjänsts, gränsbevakares eller sjöbevakares uppgifter räknas oaktat lagens 7 § av högst sju urvalsårs arbetsförtjänst, om anställningen slutar före år 2008, av högst åtta års arbetsförtjänster om anställningen slutar år 2008 och av högst nio års arbetsförtjänster om anställningen slutar år 2009.

Lagens 7 c § tillämpas på anställningar som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår	Procenttal i stället för 20 procent
1996	3
1997	6
1998	9
1999	12
2000	16

Lagens 9 § 2-3 mom. och 18 f § tillämpas på invalidpension som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 18 f § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 18 b § meddelas medan lagen är i kraft.

En förmånstagare vars rätt till pension enligt lagen om statens pensioner fastställs särskilt i någon annan lag har också rätt till andra förmåner enligt 1 § 1 mom. lagen om statens pensioner.

Lagens 10 § 4 mom. och 5 a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På förmånstagare som är född före 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbild-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ning tillämpas dock alltså 10 § 1 och 3 mom., sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft. På förmånstagare som är född före 1940 tillämpas härvid dock 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner sådan den var den 31 december 1994. Då stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte på en förmånstagare, om han har rätt till dagpenning som beviljats på grundval av permittering som börjat efter den 31 oktober 1995 och om han senast den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Utan hinder av vad som stadgas ovan i 9 mom. tillämpas lagens 10 § 1 och 3 mom., sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft, och på förmånstagare som är född före 1940 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner sådan den var den 31 december 1994, då pensionsbeloppet uträknas för den tid invalidpensionen fortsätter enligt 5 § 4 mom. lagen om statens pensioner, om den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

På anställning som skett före lagens ikraftträdande tillämpas 10 § 8 mom. sådan den var då lagen trädde i kraft.

12 § 1 mom. i denna lag tillämpas på sådan pension som börjar den 1 januari 1996 eller därefter. Lagen tillämpas också i de fall, där grunden för en ny samordning enligt 13 § har uppstått då denna lag varit i kraft. Trots lagens 12 § 1 mom. är samordningsgränsen 66 procent av samordningsgrunden, om förmånstagaren är född före 1940 och hans pension bestäms enligt den 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner som var i kraft den 31 december 1994.

De genom denna lag upphävda 12 § 4 och 5 mom. tillämpas på förmånstagare till slutet av den månad då de fyller 65 år i pensioner var pensionsfallet har inträffat före denna lags ikraftträdande.

Lagens 15 a § 8 mom. tillämpas på invalidpension var pensionsfallet inträffar då denna lag trätt i kraft. Lagens 16 § tillämpas på pensioner som betalas ut medan lagen är i kraft.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Stadgandet i 18 d § 2 mom., som upphävs genom denna lag, tillämpas alltjämt då det beslut som gäller rehabiliteringen har fattats före denna lags ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 9 och 11 §§ lagen om statens familjepensioner

Enligt riksdagens beslut ändras 9 § 2 mom. och 11 § 1 mom. lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68), sådana de är, 9 § 2 mom. i lag av den 8 februari 1991 (231/91) och 11 § 1 mom. i lag av den 29 juli 1976 (665/76), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

9 §

Förhöjningen av familjepensionen skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmånstagarna hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om familjepensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av dem med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett familjepensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökts i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller högsta förvaltningsdomstolen bestämma att förhöjningen skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i någon förmånstagares förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

Förhöjningen av familjepensionen skall räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad då förmånstagarna hos statskontoret framställt sina anspråk samt lämnat sådana uppgifter om familjepensionens grund och belopp som skäligen kan krävas av dem med beaktande även av statskontorets möjligheter att skaffa utredning. För ett familjepensionsbelopp som med stöd av ett och samma beslut skall betalas senare räknas dock förhöjningen från förfallodagen. Har ändring sökts i statskontorets beslut genom besvär, kan statens pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen bestämma att förhöjningen skall beräknas från en senare tidpunkt, om statskontoret visar att i någon förmånstagares förhållanden har inträffat en väsentlig förändring under den tid då ändringssökandet varit anhängigt.

11 §

Förmånslåtarens pensionsgrundande lön justeras, då familjepensionen beviljas och då 8 § tillämpas, enligt det löneindextal, som

11 §

Förmånslåtarens pensionsgrundande lön justeras, då familjepensionen beviljas och då 8 § tillämpas, enligt de löneindextal, som

Gällande lydelse

Årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

Årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996. Lagens 11 § tillämpas på pension som betalas för tiden då lagen varit i kraft.
